

**Handläggare**

Gustav Richard Hjorth Tegman  
Telefon: 08-50814644

**Till**

Enskede-Årsta-Vantörs  
stadsdelsnämnd 2024-10-24

## Remiss av ersättningsnivåer daglig verksamhet (LSS)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2024/492

### Förvaltningens förslag till beslut

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

### Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat en remiss med förslag på förändringar av *ersättningsnivåer för daglig verksamhet* till Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd.

Förslag på förändringar i ersättningssystemet är att minska antalet nivåer, höja ersättningen i de lägsta nivåerna och minska i de högsta, införa ett ytterligare timintervall för deltagandegrad per vecka, ändra det lägsta antalet timmar för deltagande samt att ersättning till utförarverksamhet ska betalas ut i upp till sex månader efter att den enskilde börjat arbete på den ordinarie arbetsmarknaden.

Förvaltningen anser att det är positivt att staden ser över ersättningsnivåsystemet för daglig verksamhet, för att minska inlåsningsseffekt och öka incitamenten för verksamheter att stötta brukare att komma ut i arbetslivet. Förvaltningen ser det däremot som negativt att förslaget till förändring påverkar ekonomin för verksamheter med inriktning mot de brukare som har störst behov. Förvaltningen menar att förslaget om förändringar skulle behöva utredas vidare. Framförallt ser förvaltningen att samverkansfrågan kan vara avgörande om staden ska nå ambitionen att öka antalet personer som går från daglig verksamhet till arbete på den reguljära arbetsmarknaden.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

## Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat en remiss av *ersättningsnivåer för daglig verksamhet* till Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd. Remissen ska besvaras senast den 31 oktober 2024.

Remissen har även skickats till stadsledningskontoret, socialnämnden, samtliga stadsdelsnämnder samt flera olika privata utförare av insatsen daglig verksamhet enligt LSS.

## Ärendet

Kommunstyrelsen fick i budget 2023 i uppdrag att i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram ett förslag på nya ersättningsnivåer inom daglig verksamhet enligt LSS. Bakgrunden till att ändra nivåerna i ersättningssystemet är bland annat att nuvarande system är flera år gammalt och målgruppen har förändrats över tid, varav det finns behov av att anpassa ersättningen utifrån dagens förutsättningar.

## Nuvarande system

Nuvarande resursfördelningssystem och tillhörande relation mellan ersättningsnivå och resursbehov infördes 2010, och har sedan dess varit oförändrat. Det som har förändrats är storleken på pengarna vilken fastställs årligen i samband med kommunfullmäktiges budget.

Som grund för nuvarande ersättningsnivå ligger ett särskilt bedömningsinstrument som bedömer den enskildes behov av stöd. Omfattningen av det stöd som den enskilde bedöms vara i behov av översätts till olika ersättningsnivåer per dygn för den dagliga verksamhetens utförare samt till en schablonersättning för stadens stadsdelsnämnder. I nuläget finns det sju ersättningsnivåer, där nivå 1 innefattar lägst behov av stöd och därmed lägst ersättning och nivå 7 stort stödbehov och därmed högst ersättning.

Ersättningen beror även på vilket timintervall som deltagaren är beviljad daglig verksamhet utifrån sin nivå. Idag finns två olika timintervall för deltagande, heltid (<25 timmar/vecka) eller deltid 4-24 timmar per vecka).

## Behov av förändringar

År 2022 gjorde kommunstyrelsen i samverkan med socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden en översyn av ersättning och utformning av daglig verksamhet genom att skicka ut en enkät till beställare och utförare inom staden.

I översynen framkom bland annat:

- Att daglig verksamhet idag har vissa inlåsnings effekter och att det finns personer inom daglig verksamhet som bör kunna arbeta men som inte får möjlighet att komma ut i arbetslivet.
- Att ersättningsnivåerna är felbalanserade och behöver ses över. Man har bland annat lyft fram att ersättningen i de lägre nivåerna är för låg och att det är rimligt att sänka de högre nivåerna.
- Att staden har fler nivåer i jämförelse med en del andra kommuner.
- Att det kan vara av betydelse att ha fler timintervall av deltagandegrad än nuvarande som endast är hel- och deltid.
- Det inte anses som rimligt att utföraren får lika hög ersättning för en person med mycket lågt deltagande som för en person som är på den dagliga verksamheten 24 timmar/vecka.
- Att i samband med beräkningen av en förändring av antalet nivåer även utforma en ersättning där ersättningen utgår till utföraren även en tid efter att den enskilde påbörjat arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Detta för att den enskilde ska få särskilt stöd i övergången.

Utifrån vad som framkom i översynen förslog stadsledningskontoret i ärendet 2023 att:

- Antal nivåer i nuvarande ersättningssystem för daglig verksamhet skulle minska från sju till fem.
- Ersättningen öka i de lägsta nivåerna och minska i de högsta.
- Antalet timintervall för deltagandegrad per vecka som den enskilde kan välja mellan ändrades från två till tre.
- Det lägsta antalet timmar för deltagande skulle ändras från fyra timmar per vecka till en timme per vecka.
- Ersättning ska betalas ut i upp till sex månader efter att den enskilde börjat arbete på den ordinarie arbetsmarknaden för fortsatt stöd i övergången. Föreslagen ersättningsnivå under dessa sex månader var ersättningsnivå 1, med deltagandetimmar 1-10 timmar per vecka..

Förslaget var beräknat utifrån att ändringarna på totalen skulle vara kostnadsneutralt för staden.

### Behov av ytterligare utredning

Utifrån inkomna remissvar gjordes bedömningen att det fanns delar i förslaget som behövde utredas ytterligare. Det som behövde utredas var hur många personer av de som idag har beslut om daglig verksamhet på deltid som kommer att beslutas i deltagandegrad 11-24 timmar per vecka respektive 1-10 timmar per vecka.

Stadsledningskontoret har därför under 2024 utrett frågan vidare och gjort förändringar.

Vid beräkning av antalet personer som förväntas ha daglig verksamhet 11-24 timmar per vecka och 1-10 timmar per vecka, har stadsledningskontoret tillsammans med socialförvaltningen gjort en genomgång av samtliga personer som i nuvarande system har beslut om deltid (4-24 timmar). Samtliga beslut har kontrollerats utifrån hur många timmar den enskilde har beslut om på daglig verksamhet. Utifrån denna genomgång konstateras att 45 procent av de som idag har beslut om deltid kommer att ha 1-10 timmar per vecka och 55 procent 11-24 timmar per vecka.

### Förändringar jämfört med det tidigare förslaget

De förändringar som har gjorts i det nya förslaget jämfört med det tidigare är främst beräkningen av hur många personer av de som idag har beslut om daglig verksamhet på deltid som kommer att beslutas i deltagandegrad 11-24 timmar per vecka respektive 1-10 timmar per vecka. Utifrån den nya beräkningen har nivån på ersättningen i lägsta nivån av deltagandegrad höjts från 40 procent av heltid till 63 procent av heltid.

En arbetsgrupp med representanter från stadsledningskontoret och socialförvaltningen har tagit fram ett förslag till nya ersättningsnivåer inom daglig verksamhet. Stadsledningskontoret föreslår att nivåbedömningen grupperas för att bättre balansera ersättningsnivån i förhållande till den enskildes behov.

### Förslagets konsekvenser

En ekonomisk jämförelse mellan de nuvarande och de föreslagna ersättningsnivåerna har genomförts vid beredning av förslaget. Bedömningen är att kostnaderna för staden skulle ändras marginellt vid den föreslagna förändringen av ersättningsnivåerna. Då en sammanläggning av nivåer och en omfördelning mellan låga och höga nivåer görs så kan vissa stadsdelsnämnder komma att påverkas mer negativt än andra. De stadsdelsnämnder som driver egen daglig verksamhet och har förhållandevis många personer som har insatsen i nuvarande nivå 5, 6 och 7 kan påverkas negativt av det föreslagna ersättningssystemet.

Förslaget innebär att inga ombedömningar av enskilda personer behöver göras men då antalet nivåer föreslås minska samt antalet timintervall för deltagande per vecka bli fler, så behöver nya beställningar göras i paraplyet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta att stadens modell för ersättningsnivåer inom Daglig verksamhet (LSS) ändras i enlighet med bilaga 1 och börjar gälla från 1 januari 2025.

### **Ärendets beredning**

Ärendet har beretts inom Social omsorg vuxen.

### **Förvaltningens synpunkter och förslag**

Personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig kan beviljas daglig verksamhet. Insatsen omfattar personer som tillhör personkrets 1 och 2 enligt LSS. Kommunen bedömer varje enskild ansökan och beslutar vem som får insatsen. Det finns inget hinder för att en person som avbrutit sin dagliga verksamhet för att prova på ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden eller studera, ska kunna få insatsen igen.

En daglig verksamhet kan utformas på olika sätt och ska anpassas till mottagarens individuella behov och tillförsäkra deltagaren goda levnadsvillkor. Ett övergripande mål med insatsen daglig verksamhet är att utveckla den enskildes möjligheter till arbete på kortare eller längre sikt.<sup>1</sup>

### **Ökade kostnader för förvaltningen**

Vad gäller förslaget kostnadsmissiga konsekvenser ser förvaltningen att det nya ersättningssystemet främst gynnar de verksamheter som har många deltagare på lägre nivåer och som klarar av att delta mer än 25 timmar i sin dagliga verksamhet. De verksamheter som har deltagare med stora omsorgs- och omvårdnadsbehov utan medföljande personlig assistans och som kräver högre personaltäthet, påverkas negativt av förslaget. Inom förvaltningens dagliga verksamheter är det många av deltagarna som befinner sig i de högsta nivåerna och relativt få deltagare i de lägsta. Inom verksamheterna idag är det även få deltagare som kan arbeta inom heltidsintervallet. För förvaltningens verksamheter skulle förslaget därmed innebära en minskad resurstilldelning om cirka en halv miljon kronor. Förvaltningen befarar att förslaget skulle kunna leda till svårigheter att uppnå stadens målsättning med heltid som norm för anställda inom de dagliga verksamheterna då

schemaläggningen kommer påverkas av omställningen från två till tre tidsintervall i de dagliga verksamheterna.

Som framgår av förvaltningens beräkningar så kommer förslaget om ändringar av ersättningsnivåer att vara gynnsamt för de utförare som har verksamhet som riktar sig till personer vars stöd bedöms vara i de lägre nivåerna för ersättning. Samtidigt kommer förslaget att slå ekonomiskt mot de utförare som har kompetens och inriktning mot verksamhet som riktar sig till personer med större behov av stöd. Sådana verksamheter återfinns i hög utsträckning i kommunal regi.

### Stor andel privata utförare

Av utredningen framgår att utförarverksamheter anser att ersättningen i de lägre nivåspannen ger för låg ersättning för att de ska kunna arbeta motiverande med brukarna. Samtidigt har utvecklingen av antalet LOV-upphandlade dagliga verksamheter som har just arbetslivsinriktning ökat kontinuerligt. Från 2021 fram till och med mätdatum 2023 har 24 privata utförarverksamheter valt att ansluta sig till stadens valfrihetssystem för insatsen daglig verksamhet. Totalt fanns det förra året 168 olika privata utförare av daglig verksamhet. Som jämförelse fanns det förra året totalt bara 6 LOV-anslutna privata utförare av insatsen bostad med särskild service enligt LSS för vuxna.<sup>2</sup> Förvaltningen menar att det tyder på att de ekonomiska förutsättningarna för att bedriva daglig verksamhet redan utifrån dagens förutsättningar förefaller vara goda.

### Incitamenten och inlåsningseffekter

I den föreslagna modellen för ersättningsnivåer föreslås att den nedre gränsen för deltid ändras från fyra timmar per vecka till en timme per vecka. Förvaltningen önskar belysa att det förvisso stämmer att det i lagstiftningen inte finns någon nedre gräns för hur många timmar en brukare ska vara på daglig verksamhet för att kunna fortsätta att erhålla insatsen. Det behöver däremot inte nödvändigtvis betyda att en kommun inom ett resursfördelningssystem inte har en nedre gräns för närvaro och som styr vilken ersättning som ska betalas ut. Genom att sänka den nedre gränsen enligt förslaget så är risken att incitamentet för att ge brukare nödvändigt stöd för att ta sig till och från sin dagliga verksamhet och öka närvaron där helt försvinner. Förvaltningen menar att förslaget riskerar att öka risken för inlåsningseffekt. I såväl det nuvarande som i det föreslagna systemet finns också möjlighet för utförarverksamhet att erhålla del- eller heltidsersättning i det fall verksamheten har ordnat med en praktikplats för brukaren. Stödet som då ges till brukaren kommer

företrädesvis från praktikplatsen och inte från utföraren av daglig verksamhet. Förvaltningen menar att det här är ett exempel på en brist i både det nuvarande och det föreslagna systemet och som dels kan leda till inlåsningseffekt och dels skulle behöva utredas vidare.

Av underlaget framgår också att det tidigare bedömningsinstrumentet inte tog hänsyn till det viktiga motivationsarbete som utförarverksamheterna behöver ge brukare. Förvaltningen ställer sig lite frågandet till det påståendet då frågebatteriet som bedömningsgruppen har använt sig av var semistrukturerat och till hög grad bestod av den öppna frågan om hur utförarverksamheten gav brukaren stöd inom respektive livsområde. Det innebar alltså att utförarverksamheterna har haft goda möjligheter att beskriva sina individuellt anpassade arbetssätt för respektive brukare, inklusive ett motiverande sådant.

### Behov av ersättning efter påbörjat arbete

Ett av förslagen till ändring av systemet är att utföraren under en period om sex månader efter avslutad daglig verksamhet ska få fortsatt ersättning för att ge särskilt stöd till den enskilde. Förvaltningen menar att ett sådant stöd förvisso kanske skulle kunna behövas men förmodligen inte för samtliga personer som går från daglig verksamhet till förvärvsarbete. Förvaltningen ställer sig också frågande till om det verkligen ska vara den dagliga verksamheten som i alla ärenden ska ge stödet samt om det kanske kan ligga på annan huvudman än kommunen att i sådant fall bekosta stödet.

### Behov av samverkan

Enligt socialstyrelsen har kommunen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan var för sig ett tydligt uppdrag att samverka med de övriga för att personer med funktionsnedsättning lättare ska närma sig arbetsmarknaden. Varje myndighet har olika regelverk och resurser och den gemensamma uppgiften är att med hjälp av de samlade resurserna forma det bästa stödet utifrån brukarens behov. För att nå målet krävs att alla aktörer inom arbetsmarknadspolitikens område samverkar och ser personer som har daglig verksamhet som en naturlig målgrupp för de arbetsmarknadspolitiska insatserna. I många kommuner finns ett väl organiserat samarbete mellan myndigheterna, både på ledningsnivå och individnivå. Socialstyrelsen menar att det är lämpligt att denna samverkan också omfattar personer med daglig verksamhet enligt LSS.<sup>3</sup>

Förvaltningen menar att en viktig och kanske till och med avgörande del i arbetet med att få ut fler personer från daglig verksamhet till arbetslivet ligger i den gemensamma planeringen mellan stadsdelsnämnderna, Arbetsförmedling, Försäkringskassa, daglig verksamhet och eventuellt andra aktörer runt den enskilde, till exempel habilitering och psykiatri. För att undvika inlåsnings effekter menar förvaltningen att samverkansformer och ansvarsområden skulle behöva tydliggöras. För att nå dit föreslår förvaltningen att staden tillsammans med Arbetsförmedling och Försäkringskassa samt regionen skapar en gemensam samverkansöverenskommelse och samverkansmodell, med tydliga riktlinjer kring hur de olika huvudmännen ska samverka kring personer som beviljas daglig verksamhet och som samtidigt har som uttalat mål att komma vidare till den ordinarie arbetsmarknaden. En sådan övergripande samverkansöverenskommelse ligger också i linje med stadens arbete kring *God och nära vård och omsorg*.

### Behov av mätning och uppföljning

Av den översyn som kommunstyrelsen har genomfört framgår att utförarverksamheterna uppskattar att ungefär tre procent av deltagare vid daglig verksamhet kommer till någon form av lönebidragsanställning.

Förvaltningen menar att det skulle vara intressant att med en viss frekvens följa upp utfallet av eventuella förändringar av ersättningsnivån, särskilt vad gäller hur många deltagare vid daglig verksamhet som etablerar sig på den ordinarie arbetsmarknaden. Om staden följer upp det får staden också underlag som kan användas för att göra ytterligare förändringar som kan öka andelen personer som kommer från daglig verksamhet och ut i arbetslivet.

### Jämställdhetsanalys

Inom förvaltningens dagliga verksamheter utgörs deltagarna av cirka 47 procent kvinnor och 53 procent män. Generellt är det fler kvinnor än män som är beviljade insatsen inom de lägre ersättningsnivåerna och fler män än kvinnor inom de högre nivåerna.

I *program för ett jämställt Stockholm 2018-2022* framgår att en del av stadens strategi för att uppnå jämställdhetspolitikens övergripande mål kan vara jämställdhetsbudgetering vilket fokuserar på hur finansiella resurser fördelas mellan kvinnor och män. Förvaltningen kan se att förslaget om ändrade ersättningsnivåer inom daglig verksamhet LSS skulle kunna bidra till en mer jämställd fördelning av resurser mellan kvinnor och män genom att höja ersättningen i de lägre nivåerna.



Förvaltningen anser att det är positivt att staden ser över ersättningsnivåsystemet för daglig verksamhet, för att minska inlåsnings effekt och öka incitamenten för verksamheter att stötta brukare att komma ut i arbetslivet. Förvaltningen ser det däremot som negativt att förslaget till förändring påverkar ekonomin för verksamheter med inriktning mot de brukare som har störst behov. Förvaltningen menar att förslaget om förändringar skulle behöva utredas vidare. Framförallt ser förvaltningen att samverkansfrågan kan vara avgörande om staden ska nå ambitionen att öka antalet personer som går fram daglig verksamhet till arbete på den reguljära arbetsmarknaden.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Anders Carstorp  
Stadsdelsdirektör  
Enskede-Årsta-Vantör  
stadsdelsförvaltning

Veronica Starck  
Avdelningschef  
Enskede-Årsta-Vantör  
stadsdelsförvaltning

### **Bilagor**

1. Kopia av godkänt tjänsteutlåtande
2. Bilaga 1. Ersättningsnivåer Daglig verksamhet (LSS)

## **Attesterat av**

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

<b>Namn</b>	<b>Datum</b>
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2024-10-04
Veronica Starck, Avdelningschef	2024-10-04